

Ne, lažnik pa res nočem biti.

8. Vzroki laži.

Joliko hudega smo že slišali o laži, da bi človek vendar mislil: vse po vrsti bo sovražilo tako grdo in ostudno škodljivko. Pa ne; marveč takih, ki se lažejo na različne načine, je tako veliko, da ne vprašujemo več po številu lažnikov, marveč rajše vprašajmo: kje so tisti in koliko jih je, kateri se nikoli ne lažejo. Zlasti bi rad vedel, kje so tisti mladi ljudje, katerim še ni nobena laž omadežala mladostnega srca.

Pa kaj je vendar vzrok, da je toliko laži na svetu? Več je takih studentov, kateri izlivajo ta pogubni strup; in dobro bo, da jih natančneje spoznamo, da se tudi sami ne ostrupimo.

Ljubezen do resnice prihaja od Njega, ki se ne more motiti, ne lagati in ki je rekel: „Jaz sem pot resnica in življenje.“ Toda sovražnik resnice, oče laži — že veš, kako mu je ime — začne zgodaj sejati slabo seme, posebno če ljudje, ki bi imeli to ubraniti, ne čujejo, marveč spé. In škodljivi plevel raste rajše in hitreje, nego pšenica.

Tu imamo takoj kar tri vzroke laži ob enem: *a)* hudo nagnjenje, *b)* skušnjave hudobnega duha, kateri ljudi bolj zapeljuje k laži, kakor v katerikoli drugi greh, ker ima sam toliko ljubezen do laži; *c)* premajhna skrb vzgojiteljev, da bi strupeno zelišče laži takoj porovali s korenino in zatrli, kakor hitro je zapazijo.

Posebej moram poudarjati prvi vzrok: hudo nagnjenje — strasti človekove. Laž se je zvezala z vsemi; saj mi skoro ne morete imenovati nobene strasti, kateri bi se ne ponujala laž za deklo in postrežnico.

Primerjaj najprej pogloblitve strasti. 1. Koliko laži ima na puh v svoji službi! Ne čimernost se laže, ker se hoče ponašati in izkazovati, češ, kako zna zabavati z izmišljenimi dovtipi in šalami; pa tudi večkrat zato, ker noče priznati svojih napak in pomanjkljivosti, ter se boji vsakega poniževanja in zaničevanja; sploh zato, ker se hoče svetiti vedno v lepi luči, pa se ne

more brez — laži in sleparstva. Častihlepnost se laže, da sebe kaže v lepšem svitu, bližnjika pa črni in ponižuje, ker se ji zdi škodljiv, ko se poganja za višjo čast in službo. Prevzetnost se laže, ker ne vidi rada, da bi bil kdo enako ali pa še bolj čislán; zato si kliče v službo celo obrekovanje. — 2. Lakomnost rada vest obtežava z onimi lažmi in zvijačami, ki izvršujejo vse raznovrstne goljufige in sleparije, katerih je toliko, da napolnjujejo kar polovico katekizmove strani, da se jih učenci kar ustrašijo, češ, kdaj se jih bodo zapomnili vse po vrsti. — 3. Nečistost si pa menda med vsemi — vsaj tako pravijo — še najbolj poskuša pomagati z lažjo in zvijačo, da pred stariši in drugimi poštenimi ljudmi zakriva svoje tajne zlobnosti. — 4. Nevosčjživost bi si pač polovice svoje škodoželjnosti ne mogla nasititi, ko bi si laži ne jemala v službo in postrežbo. — 5. Šepožrešnost si dá večkrat postreči z lažjo in goljufigo; to že vedó, žal, celó mali sladkosnedeži! — 6. Kdo bi mogel naštetí vse laži in obrekovanja ali celó krive prisege, katere je že provzročila jeza in sovražnost! — 7. Lenoba pa tudi ni zadnja med onimi, kateri hočejo z lažjo in sleparstvom lepšati svojo ničvrednost.

Tem poglavitnim strastém bi lahko prišteli še nekatere druge slabosti, n. pr. lahkomišljenost, preveliko jezičnost in blebetavost, bojazen in strah pred ljudmi, nesamostojnost in neznačajnost ali nemožatost, in neko mehkužno razvajenost itd.

Iz vsega tega je razvidno, da občna zlobnost in izprijenost slabega srca je vzrok raznih laži, in čim bolj je kdo strasten in sebičen, tem rajše se laže.

Ako si morda tudi, mladi čitatelj, ti med takimi, katere že vse leto preganjam, da se namreč tudi kdaj zlažeš, pomisli dobro, kaj je vzrok tvoje laži. Potlej pa odstrani vzrok in zamaši studenec, iz katerega je prihajal ta strup in — laž te bo sama popustila!

